

DIÀLEG

Molts d'anys

"F D. SAM ABRAMS

ent pensaments de superar aquesta penúria cultural, vaig creure que l'única solució era emprendre la publicació de llibres en sèrie, formant col·lecció, presentats dignament però amb una modèstia que permetés donar-los a preu molt assequible...". Així descrivia, de manera senzilla, Francesc de Borja Moll a les seves memòries, *Els meus primers trenta anys* (1970), l'humil però oportunitatíssim naixement d'Editorial Moll l'any 1934, ara fa una mica més de 70 anys.

La "penúria" cultural a la qual es referia el fundador del que popularment s'anomena Can Moll era l'oferta exigua de llibres editats en català a Mallorca, per una banda, i l'escassíssima projecció dels pocs llibres que s'arribaven a publicar a l'illa, per l'altra. La col·lecció esmentada era la magnífica sèrie *Les Illes d'Or*, que agafava el títol del poemari de Frederic Mistral, traduït precisament per Maria Antònia Salvà el 1910. Aquesta "digna" però "modesta" col·lecció havia de servir dos propòsits bàsics: aconseguir que el català fos present en el mercat del llibre de l'època, amb el guany corresponent de lectors, i demostrar, amb fets, que el català era un vehicle apte per a la creació literària en poesia, narrativa, prosa i teatre, a base de donar a conèixer exclusivament els clàssics moderns i contemporanis de la literatura de les Illes en una col·lecció unitària. No cal dir que la iniciativa va ser un èxit rotund.

Al cap de tres anys, el 1937, va veure la llum la segona col·lecció de l'editorial: els famosos *Manuals Moll* d'aprenentatge de llengües com ara l'italià i l'alemany. Després de la guerra, de manera hàbil i tenaç, Moll va ballar el difícil ball de la censura i va poder tornar a editar *Les Illes d'Or* a principis de la dècada dels quaranta. El 1946, amb una nova col·lecció, *Exemplaria Mundi*, Moll va intentar assolir una fita que li rondava pel cap feia anys: la publicació de clàssics de la literatura universal des de la seva petita editorial.

El 1954, sota la direcció vigorosa i intel·ligent d'Aina Moll, que tenia 24 anys, va aparèixer el primer volum de la *Biblioteca Raixa*, que es va proposar l'ampliació dels registres temàtics fins a incloure tots els gèneres literaris i l'ampliació de la xarxa d'autors fins a abastar tot el territori lingüístic. El 1961 es va incorporar Josep Maria Llompart a la direcció literària de l'editorial i va inaugurar la col·lecció *Balenguera*, dedicada exclusivament a la poesia, una de les col·leccions més veteranes del país. Al cap de tres anys, el 1964, es va iniciar la publicació de la col·lecció *Els Treballs i els Dies*, que reco-

llia obres ambiciosos en edició de gran format, perquè la seva publicació en tomets a les *Illes d'Or* o *Raixa* hauria estat simplement inacabable. El 1967 es va incorporar a l'editorial el discret i savi Francesc Moll, l'actual director de l'empresa.

I ara Editorial Moll acaba d'arribar als setanta anys de vida, tota una fita en el món de l'edició en català i especialment en el món de l'edició en català a Mallorca! El més extraordinari del cas, però, és que l'editorial ha arribat a l'edat procveta de setanta anys amb un insòlit capital de centenars de títols literaris imprescindibles al seu haver i sense haver-se desviat gens de

les directrius inicials del seu fundador: qualitat, dignitat, modèstia, assequibilitat, servei a la comunitat lingüística i renovació constant. Una actuació cultural i empresarial modèlica, sostinguda en el temps, que demostra de manera irrefutable que el compromís cultural i ètic d'una editorial no està renyit, en absolut, amb la seva rendibilitat econòmica i empresarial! En definitiva, el repte d'una editorial, qualsevol editorial, ha de ser la reconciliació dinàmica entre cultura i empresa, no la renúncia a la cultura a favor de l'empresa ni, encara pitjor, perpetrar la mascarada de disfressar productes estrictament empresarials

Va ser un acte cordial i carregat de sentit. Cordial per la gran calidesa humana dels amfitrions, pel punt just d'emoció i il·lusió que posaven en tot, i per la senzillesa del to dels discursos. I carregat de sentit per diverses raons. En primer lloc, el fet de celebrar la festa *in situ* a l'editorial era una demostració esplèndida de la innegable supervivència de Moll, per una banda, i una afirmació de continuar fent feina seriosa sense distraccions, per l'altra. Després, la visió de Francesc Moll colze amb colze amb Sebastià Alzamora era una prova indiscutible de la fusió harmoniosa entre tradició i modernitat, entre seny i risc, que és un dels motors actuals de la casa. I sobretot les novetats que van presentar eren una contundent declaració de principis sobre l'aposta de futur en matèria literària.

En aquest sentit, però, ja feia un cert temps que Editorial Moll emetia senyals inequívocs sobre la decidida renovació literària de la casa a partir de la incorporació del genial Sebastià Alzamora com a director literari. Com a mostra només cal citar la inauguració de la nova col·lecció d'assaig *Els Llibres de Pròsper* amb la publicació de l'intel·ligentíssim assaig *La independència i la realitat*, d'Hèctor Bofill, la primavera de l'any passat.

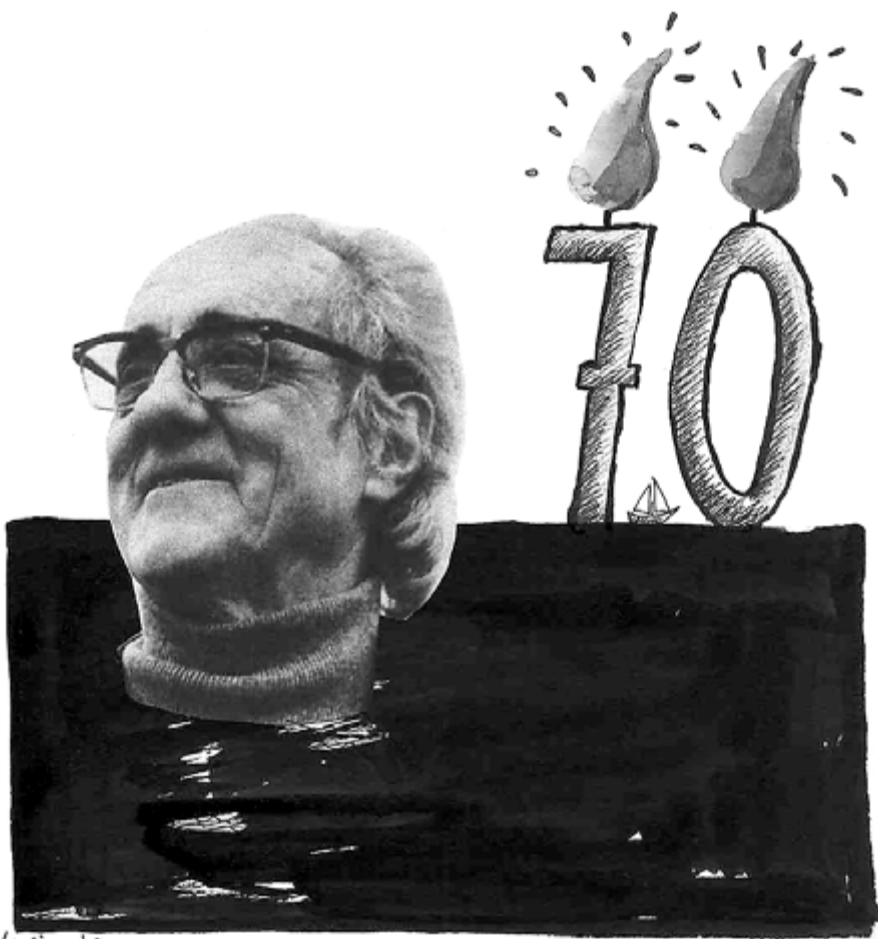
A la nova aposta per l'assaig, ara cal sumar-hi les noves propostes de poesia i narrativa. Es van presentar 5 (!) llibres de poesia: *Massa fosca* (Poesia 1978-2004), de Vicenç Altaió; *Retrat en blanc*, de Susanna Rafart; *La llei*, de Pere Perelló i Nomdedéu; *Com la sequera*, de Víctor Gayà, i *Vulgata*, de Gabriel de la S.T. Sampol. I, en narrativa, se'n van presentar dos: *Contes en forma de L.*, de Miquel de Palol, i *Lawn tennis*, de Salvador Company.

Les conclusions s'imposen. En general, es veu que hi ha una aposta decidida per la qualitat, el rigor i la intel·ligència, plantejats des d'una gran diversitat d'enfocaments estètics. I si ens hi acostem més, veurem que Alzamora juga a fons a favor de nous clàssics contemporanis (Altaió i Palol), joves veus consolidades (Company, Rafart i Sampol), noves veus (Perelló i Nomdedéu) i revelacions insòlites (Gayà, amb un primer llibre sensacional als 52 anys!). Els crítics ja poden posar-se a la feina! I als lectors amb gust els esperen set autèntics regals. I amb aquest precedent només podem esperar el millor en el futur.

Editorial Moll és un exemple feliç de permanència i canvi, de perifèria i centralitat, de localisme i universalitat, d'orgull i modèstia, de solvència cultural i empresarial, de compromís ètic i capacitat per al plaer, etc. I hem de pensar que la celebració present només és el preludi de la dels setanta-cinc anys l'any 2009, que és aquí a la cantonada.

Enhorabona és una expressió massa neutra per a aquesta ocasió. És molt més gràfic i encertat el que diuen els mallorquins: molts d'anys!

• D. SAM ABRAMS. POETA, ASSAGISTA I TRADUCTOR

LLUÏSA JOVER

"Editorial Moll és un exemple feliç de permanència i canvi, de perifèria i centralitat, de localisme i universalitat, d'orgull i modèstia, de solvència cultural i empresarial, de compromís ètic i capacitat per al plaer, etc."

per fer-los passar per productes pretesament culturals.

Editorial Moll ha celebrat el seu aniversari com cal, amb una festa, una festa al peu del canó, és a dir, a la seu actual, al Polígon Industrial Can Valero, als afores de Palma. Sota un retrat del fundador al seu despatx treballant i envoltat per les muntanyes i muntanyes d'exemplars del catàleg de l'editorial, Francesc Moll va esbossar la història de la casa i va agrair als col·laboradors que l'havien fet possible (una altra marca de la casa, la gratitud). Després va prendre la paraula Sebastià Alzamora, el nou director literari, per presentar les novetats de la temporada.